

Projekt založení zahrady
Užitková obecní zahrada
Městys Senomaty, V Chaloupkách p.č. 253
Senomaty
Listopad 2021

Ing. Jitka Mušková
Pod Dědem 1664
266 01 Beroun

muskova.j@centrum.cz
www.rodinnezahrady.cz

tel.: 732 188 048

IČ: 74875582

Obsah projektové dokumentace:

1. Popis lokality a pozemku
2. Zadání investora
3. Navrhované řešení
4. Soupiska rostlin
5. Osazovací plán
6. Výkaz výměr
7. Postup založení zahrady svépomocí

1. Popis lokality a pozemku

Pozemek o rozloze 2048 m² se nachází v obci Senomaty, v nadmořské výšce 345mm nedaleko Rakovnického potoka. Jedná se o rovný, pěkně osluněný pozemek uvnitř obce. Na pozemku je stodola. Pozemek je oplocený, částečně zatravněný.

2. Zadání investora

Investor zadává projekt užitkové obecní zahrady. Na užitkové zahradě bude skleník, zeleninové záhony, drobné bobuloviny a ovocné stromy a keře.

3. Navrhované řešení

Členění pozemku je dáno terénem a dispozicí stodoly a vjezdů/vchodů. Z východní části vede podél plotu elektrické vedení.

Na jižní stranu stodoly bude dosedat přístavbový skleník využívající akumulaci tepla do zdiva stodoly.

Skleník bude průchozí z obou stran a min. 3 větracími okny na automatických olejových zvedácích. Vedle skleníku je z východu místo pro připjení vody a ze západu přesazovací stůl. Skleník je podél jižní dlouhé strany lemován 50cm širokým nízkým záhonem, sloužícím jako prostorová ochrana skleníku.

Jedlá zahrada je členěna do 4 částí:

Zeleninové záhony ploché

Zeleninové záhony vyvýšené

Lem z drobných bobulovin a jedlých keřů

Ovocné stromy ve středové kostře

Zeleninové záhony ploché jsou jižně před skleníkem. Záhony nemají fixní pěšinky a skýtají variabilitu v pěstování. Doporučuji 3 záhony využívat pro jahody (každý rok vysadíte 1 záhon) a dva záhony na zeleninu políčkového charakteru – dýně, cukety, ranné brambory, keříková rajčata, zelí.., či zeleninu s konstrukcí- fazolové typí z lískových tyčí, řady hrášku ...

Východní strana záhonu je opatřena jednoduchou konstrukcí s opěrným systémem (kari síť, lanka, zahradnická síť) a slouží pro pěstování pňoucích zelenin – hrášek, fazole, okurky, ačokča...

Zeleninové záhony vyvýšené tvoří společně s ovocnými stromy středovou kostru zahrady. Záhony jsou vyrobené z fošen s nopkovou folii z vnitřní strany pro prodloužení životnosti dřeva. Záhony jsou 50cm vysoké (mohou být i nižší) a široké max. 120cm, délky dle projektu. Záhony slouží pro pěstování sezonní zeleniny.

Lem z drobných bobulovin a jedlých keřů vede podél východní, jižní a západní strany pozemku. Na západní straně je ostružiník, dále vyvýšený záhon pro kanadské borůvky šíře 70cm, výšky 35cm a délky 5m. Za ním je výsadba maliníku ve 3 různých odrůdách. Na rohu pozemku je kompost pro úklid bioodpadu a výukové účely, bude zde k němu dobrý přístup. Kompost má z obou stran jednoduchou dřevěnou pergolu, která slouží jako opora pro drobnoplodé kiwi, které jej zacloní a zakryje.

Jižní strana je věnována drobnému bobulovému ovoci, rybízům, aronii, vše pěstované jako keříkové, pouze angrešty jsou stromkové.

Východní strana je bujnější, je zde jedlý živý plot z vyšších keřů – dřín, muchovník, hlošina.

Ovocné stromy ve středové kostře: ovocné stromy jsou pro ukázkou a dobré využití místa zastoupeny ve 4 typech:

Vysokokmenné stromy (jabloň, slíva, hrušeň,) ve volném prostoru před stodolou umožní využití prostoru i pro jiné aktivity a přitom poskytnou příjemné zastínění plochy.

Středem mezi vyvýšenými záhony jsou čtvrtkenné/zákrskové tvary stromků pro menší prostor, jižně je meruňka v běžné polokmenné velikosti. U plotu k roubence jsou pak 3 sloupovité ovocné stromky s ukázkou využití minimálního místa.

Veškeré stromové a keřové výsadby jsou podsazené bylinkami, jedlými trvalkami nebo půdopokryvnými trvalkami.

4. Soupis rostlin

V soupisu rostlin naleznete sepsané všechny v projektu osazené rostliny.

V soupisce je latinský název, český název, **doporučená velikost pro koupi**, počet kusů potřebných pro zahradu, popř. poznámka o barvě, velikosti apod.

Soupiska doporučuje velikost rostlin pro výsadbu. Snažím se doporučit optimální poměr cena/velikost/rychlost růstu. Číslo před rostlinou určuje její číslo v projektu.

Trvalky –v soupisce je celkový počet potřebných kusů. Trvalky jsou navrženy v hnízdech.

Vysazujte doporučený počet základních sazenic, obvykle v květináčku 6x6cm než 1 velkou rozrostlou trvalku

Ovocné stromky a keře

Stromky – ve většině případů se prodávají prostokořenné, ideální výsadba je na podzim, možná je i výsadba jaře

Keře – rybíz, maliník lze koupit prostokořenné, ostatní (muchovník, borůvky, ostružina) jsou většinou hrnkované. Prostokořenné vysazujeme pouze na jaře a na podzim, hrnkované celou sezonu.

Rostliny po nákupu uložte na přistíněné místo a pravidelně zalévejte.

5. Osazovací plán

Osazovací plán je v měřítku 1:100, tedy 1cm v plánu odpovídá 1m na zahradě.

Pracujte s přesností cca 10-20cm.

6. Výkaz výměr a materiálů je v druhé záložce soupisky rostlin v excelu.

7. Postup založení zahrady svépomocí

Nejdříve provedte terénní a stavební úpravy:

Opravte plot k jižnímu domku, oddělte záhon položenými chmelničáky, aby nedocházelo k přesýpání materiálu k domku.

V části pozemku s vyvýšenými záhony vyměřte obvodovou širokou pěšinku, středové užší pěšinky a malým bagříkem z nich sejměte ornici, cca 20cm. Sejmutou ornici použijte pro dorovnání mírně prohlubně před skleníkem – místo plochého záhonu. Vzniklé výškové rozdíly ponechte v lemu bobulovin podél pozemku, zde to nevadí.

Vyberte skleník a dle návodu připravte jeho podezdívku.

Ocelovou pásovinou oddělte:

pěšinky a keřový lem po obvodu

středový nízký záhon s ovocnými stromy

koncové nízké středové záhony od pěšinek

mlatovou část užitkové zahrady od travnaté plochy před stodolou.

Zbudujte mlatové pěšinky:

Plochu pěšinek urovnejte, zhutněte vibrační deskou a pokryjte netkanou textilií 300g/m²

Vysypte a zhutněte podkladovou frakci štěrkodrtí frakce 8-32mm, výška po zhutnění 16cm

Vysypte a zhutněte finální povrch – lomová výsyvka 04mm, výška po zhutnění cca 4cm.

Poté usáďte vyvýšené záhony a naplňte je kompostem.

Můžete je výukově i plnit vrstevnatě: měkké dřevo/kmeny, hnůj, drobné větévky, listí, hnůj,

zemina, kompost – tato výplň bude slehávat a je potřeba doplňovat vrchní vrstvu kompostem.

Urovnejte plochý záhon před skleníkem. Můžete jej oddělit pásovinou nebo trámy, nebo neoddělovat.

Jižní plochý koncový záhon pro bylinky posypte plošně 2cm křemičitého/betonářského písku.

Plochy pro výsadbu keřů a nízké záhony můžete pokrýt kartony a slámou (po dešti, na vlhkou půdu) a nechat takto přikryté do výsadby. Zajistí se odplevelení záhonů, zúrodnění půdy a je připraven mulč. Při výsadbě se jen odhrne mulč, vysadí a opět přihrne zpět.

Výsadby:

Při zakládání zahrady je možné tuto činnost rozfázovat a osazovat po částech dle finančních a časových možností. Je však nutné **vybranou část (většinou jeden záhon) zrealizovat vcelku**, tzn. zasadit všechny rostliny dle projektu (trvalky lze dosazovat později) a bezprostředně po výsadbě provést **úpravu povrchu mulčováním**.

Kontejnerované ovocné stromy a keře lze vysazovat celou sezonu kromě horkých a mrazivých dní. Prostokořenné sazenice- ve Vašem případě se jedná o ovocné stromy, rybíz a zřejmě maliník, vysazujte na podzim nebo na jaře. Podzimní výsadba je pro rostliny výhodnější.

Všechny vzdálenosti rostlin lze jednoduše odměřit z projektu, 1cm v projektu odpovídá 1m ve skutečnosti v okolí domu.

Osazovanou část zkontrolujte, zda slaměným mulčem neprorůstají vytrvalé plevele. Pokud ano, místně je postříkejte herbicidem. Pokud se chcete vyhnout postřiku totálním herbicidem jsou možné varianty mechanického vyplevelení nebo dlouhodobého mulčování.

Pro výsadbu si připravte sazenice v květináči pro danou oblast. Vyměřte metrem místo pro jednotlivé rostliny a umístěte je. Vyměřujete pásmem, neodhadujete. Pohledově zkontrolujete, popř. poupravte a vysazujte.

Výsadba: Nejdříve vysadte větší stromy/keře a ovocné stromy (prostokořené na jaře/podzim). Pro výsadbu stromů platí stejné zásady jako pro výsadbu keřů. U vzrostlých stromů je potřeba **ihned po výsadbě** strom upevnit ke kůlu. Kůly, rozpěrky, popruh a hřebíčky se širokou hlavičkou, je tedy potřeba mít zakoupené a doma (z OBI apod.). Ovocné stromky - vyvažte ke kůlu úvazem tvaru osmičky, dle výšky kmínku v jednom či dvou místech. Kůl orientujte ve směru převládajících větrů. Pokud nemáte pružný popruh, lze bez problémů použít ustřížený 10cm pruh černé textilie, který se složí na cca 2cm popruh nebo popruh na tašky. Strom v místě úvazu omotejte jutou nebo textilií, aby nedošlo k poškození úvazem. Po výsadbě stromů urovnejte terén a pak pokračujte s výsadbou keřů. Je potřeba vyvázat ke kůlu i stromkový angrešt. Kmínek vyvažte těsně pod korunou a uprostřed kmínku – u angreštu dodržte 2 místa úvazu. Popruh přitlučte do kůlu hřebíčkem, aby nesjížděl (nevyvazujte uzlováním).

Pro každý keř vyryjte samostatnou dostatečně velkou díru (nejméně dvakrát větší než kořenový bal rostliny), pokud je zemina suchá jámu provlhčete vodou. Dbejte na to, aby okraje výsadbové jámy nebyly od rýče zcela hladké, případně je zvrásněte. Nebo udělejte výsadbové jámy hranaté, zamezí se tak stáčení kořenů, tzv. květináčového efektu. Jakmile se voda vsákne, vložte rostlinu. Po vytažení rostliny z květináče zkontrolujte kořeny. Pokud se točí, rozvolněte je prsty nebo v případě velkého prokořenění je rozstříhnete nůžkami. Takto rozvolněný kořenový bal vložte do jámy a doplňte zeminu kolem zemí tak, aby krček rostliny nebyl zasypán (má být s úrovní půdy jako když rostla v květináči), půdu kolem rostliny přiměřeně přišlápněte nebo stlačte rukama a ze zbylé zeminy vytvořte kolem okraje jámy límec, který také stlačte, aby držel. Límec pomůže zadržovat při zalévání a dešti vodu. Znovu důkladně zalijte. Při výsadbě doporučuji používat mykorrhizní houby. Prášek sypte přímo na kořeny. Symbiom pro veškeré ovocné stromky a keře a okrasné kvetoucí keře. Pokud budete používat umělá hnojiva, mykorrhizu neaplikujte, bylo by to bezúčelné. Keříkové rybíz (červený rybíz, černý rybíz) vysazujte cca **o 3- 5cm hlouběji** než byly původně. Podívejte se na www.rodinnezahrady.cz). Do výsadbové jámy nepřidávejte žádná „vylepšovala“, změnila by se kapilarita zeminy. Kompost položte navrch zeminy pod mulč, ale až druhým rokem a déle, v prvním roce není potřeba nic dodávat.

Mulčování drcenou borkou (kůrou) nebo dřevoštěpkou: Drcenou borku (kůru) je potřeba mít připravenou před výsadbou. Výška čerstvě položené kůry/dřevoštěpky by měla být **5 cm**. Dřevoštěpku rovnoměrně pokládejte lopatou, rozhrňte, přizvedněte větvičky keřů a pečlivě přisypte kolem kmínků, ale tak, aby kmínek nebyl zcela zasypán a mohl k němu vzduch. Mulčování je lehká práce a jde poměrně rychle. Užitkovou zahradu můžete klidně mulčovat jen slámou, jen je potřeba ji cca po 3 letech obnovovat.

Rostliny po výsadbě pravidelně zalévejte. Nezalévejte plošně kropením, ale **mírným proudem** vody kolem středu rostliny, zhruba uvnitř obvodu sázecí jámy. Po výsadbě je nutné rostliny udržovat ve vlhké zemině a nedovolit její proschnutí. Pozor aby proud vody nebyl příliš prudký a nevyplavil zeminu nebo mulč. Není potřeba zalévat denně! Před každou zálivkou **sáhněte prstem do zeminy** pod mulč a přesvědčte se, zda je zálivka nutná. Pozor, trávník vysychá rychle, ale v záhonech pod mulčem se vlhkost drží (potřeba zálivky klesá na 1/10). Vždy zkontrolujte prstem vlhkost zeminy, ať rostliny nepřemokříte. Nebudte překvapeni faktem, že dobře zamulčované a zalité výsadby udrží vlhkost i v době horka a zálivka je nutná pouze po 10-14 dnech. Je lepší zalévat vydatně a méně často (donutí to kořenit rostliny do

hloubky a lépe se vypořádat s kolísáním vlhkosti), než povrchově a často (rostliny koření mělce a jsou citlivější k výkyvům vlhkosti v horní vrstvě půdy).

Doba výsadby: Ideální doba pro výsadbu je jaro a podzim. Prostokořené stromy vysazujte na podzim a na jaře (ony se stejně jindy neprodávají), podzim je výhodnější. Kontejnerované bobuloviny můžete vysazovat po celou sezonu. Trvalky doporučuji vysazovat od jara do konce srpna. Při podzimní výsadbě a mulčování jim hrozí menší prokořenění a úhyn zamokřením. Bylinky a okrasné trávy vysazujte pouze na jaře a v létě nejdéle do konce srpna, ne na podzim.

Po výsadbě celý rok nic nehnojte, ani nepřidávejte povrchově kompost.

Založení trávníku – pokud by se obnovoval před stodolou:

Odplevelení a hrubá příprava:

Plochu v místě trávníku je potřeba nejdříve řádně zryt nebo prokypřit rotavátorem do hloubky cca 10cm a srovnat hráběmi, vybrat všechny větší a střední kameny a zbytky stavebních materiálů. Pozor! V okrasném záhoně stačí vybrat střední a větší kameny, pod trávníkem je nutné vybrat i drobné kamínky = vše co neprojde mezerou kovových hrábí musí pryč. Poté nechte prokypřenou zem ležet a slehnout cca 2 týdny nebo převálcovat válcem, **ne** udusat hutnicí žábou.

Pozor: Pokud je zemina v místě předchozího pojiždění stavební a nákladní techniky utužená je potřeba zvolit větší hloubku zrotavátorování, např. 2x rotavátorovat.

Vyměřte rovinu trávníku. Pozn. Plocha trávníku nemusí být vodorovná, ale musí být rovná, tedy bez hrbolů a proláclin, aby se jednak dobře sekala a aby v ní nestála voda. Do rohů plochy zatlučte dřevěné kolíky. Mezi kolíky natáhněte po obvodu a do kříže provázek ve výšce 3cm nad srovnaným povrchem. Nalezené nerovnosti srovnejte (odkopat/dosypat). Po srovnání podkladu jej lehce převálcujte a dorovnejte vzniklé nerovnosti. Ideální je mít lehký spád na některou stranu směrem k záhonu, ne k domu.

Na takto připravenou původní ornici navezte 2cm finálního trávníkového substrátu a rozhrňte těsně před výsevem trávníku.

Výsev:

Rozhodte travní semeno. V praxi nebudete rozhazovat, ale shrbeni rozsypávat z dlaně, tak aby výsev byl rovnoměrný. **Vysévá se cca 25g/m²**, doporučuji si na kuchyňské váze 25g odvážit, na zahradě klacíkem vyznačit čtverec 1x1m, tedy 1m² a odvážené osivo vysít. Toto je kalibrovací čtverec pro výsev. Pravidelně se na něj dívejte a nesejte ani víc, ani míň. Po výsevu je potřeba semínka zasekat nebo lehce zahrabat do zeminy hráběmi a uválcovat válcem. Ideální je tuto plochu hned nezalévat, ale počkat na první déšť, který se většinou postará o kvalitní prolití. Poté je potřeba plochu zalévat, pokud je hodně horko tak i 3x denně. Klíčící semínka nesmí v žádném případě zaschnout!!! Při zalévání se vždy dloubnutím prstu do zeminy přesvědčte, že jsou vlhké alespoň 2-3cm, ne jen vrchních 0,5cm. Trávník zakládejte v době, kdy noční teploty jsou nad 10°C, jinak osivo klíčí velmi dlouho a nerovnoměrně.

Před založením trávníku doporučuji **na neupravené ploše vyzkoušet rozprašovač vody**. Trénovat to a nastavovat na vysetém trávníku není moc dobré.

Lem záhonů:

Záhony můžete od trávnickové plochy oddělit plastovou trávnickovou lištou nebo ocelovou pásovinopu uloženou na úrovni povrchu cesty, tak aby pohledově nerušila

Tipy a triky:

Záhon pro maliny a bobuloviny bude nejlepší plošně zúrodnit. Tedy navržit různé organické materiály, listí, odpadky z kuchyně, hodně zetlelý hnůj (ne čerstvý a nezapravovat do země, pouze nechat ležet na povrchu a zamulčovat slámou) nebo hrubý kompost, zakrýt kartony a slámou. Vše zetlí, včetně plevle. Ke keříkům nepatří čerstvý nebo málo zkompostovaný hnůj! Záhon s maliníkem doporučuji oddělit i z boků do země zapuštěným obrubníkem.

Ovocné stromy – středový záhon

Jabloně:

Volte málo vzrůstné podnože pro zákrsek či vřeteno, maximálně čtvrtkmen: M9, JTE-E, JTE-H, P60, M26, M7

Hrušeň, hrušeň Nashi

Hrušeň na podnoži kdoule nebo kawkazská bude menší

Hrušeň Nashi vybírejte odrůdu zrající v létě nebo do konce září. V říjnu zrající již nekupujte, hodí se spíše do teplejších oblastí.

Volte tedy např.: Chojuro, Early sun, Hayatama, Kosui, Han sun gil.

Veškeré odrůdy do intenzivní výsadby doporučuji zrající v letním a brzkém podzimním termínu, k jídlu a drobné konzervaci v kombinaci s dalšími drobnými bobulovinami

Slívu/meruňku:

Vybírejte stromky s podnoží Wagenheimova nebo zelená ryngle/renklóda. Nekupujte stromky na podnoží myrobalán, ty hodně podrůstají a podnož meruňkový semenáč je vhodná pro teplejší oblasti než Vaše. Vhodná je také na podnoží St.Julien, ta pěkně koření do hloubky. U slívy musíte vybrat **samosprašnou** (Katinka, Elena, Jojo, Stanley, Čačanská lepotica)

Další ovoce

Dřínny – dejte velkoplodé roubované, ale zapěstované jako keř, ne stromek s kmínkem a korunkou

Maliny: Doporučuji tři odrůdy jednou plodících malin– lepší a chutnější úroda a její rozložení na celé léto až do podzimu a jednu stáleplodící žlutou, ta dozrává do sladka i později na podzim. Záhon s maliníkem mulčujte lehce zetlelým listím, to jim vytváří přirozené prostředí.

Muchovník olšolistý (Smooky, Martin nebo semenáč) – zakupte různé keře, ne roubovaný stromek s kmínkem

Aronie (Nero) – zakupte keř, ne roubovaný stromek. Doporučuji odrůdu Nero, má větší plody než Viking nebo Hugins.

Zimolez – kamčatské borůvky – opět doporučuji dvě odrůdy, nejlépe každý keřík jiný. Opět pěkný výběr u p.Peška, stareodrudy.org nebo prodejstromku. Nezapomeňte, že zimolez dozrává opravdu brzy, je to první ovoce koncem května, ještě před jahodami, tak ho nepropáste. V průběhu srpna jsou keříky nehezké, vypadají skoro jako uschlé.

Ostružina/Ostružinomalina: Doporučuji beztrnou ostružinu dozrávají koncem července začátkem srpna, podzimní ostružiny bývají mnohdy kyselé. Ostružinu každoročně prostříhávejte (u ostružin a jednoplodících malin se vystříhují staré výhony a nechávají pouze silné, mladé, těm lze zakrátit konec, aby nepoléhalo) a udržujte ji bez suchých a nemocných částí. Ostružinu podpořte konstrukcí – vyvažte šlahouny k plotu tak, aby neležely na zemi.

Hezky vypadá lehká konstrukce z bambusových latí vodorovně přichycených na plot. U silné ostružiny ponechte max. 8 výhonů – 4 na každou stranu.

- fixovat k plotu vinnosťkami
gumičkami
- max 8 výhonů/rostlinu
(4 na každou stranu)

Angrešty: doporučuji stromkové, odolné am. padlí.

Rybízy keřové, uhlídejte si odrůdu, ať je „rybízová“ jak chcete a dozrává, kdy potřebujete. Popis odrůd najdete např: www.sempra.cz, zahradnictvikruh.cz (mají i pěknou nabídku ostružin, ale sazenice jsou velmi malé).

Červený rybíz

velmi rané odrůdy: Jonkeer, Detvan, Red Lake

středně rané : Losan, Moravia, Otelo, Nigra, Kozolupský

pozdní: Heinemannův, Holandský červený, Hron, Korál

Černý rybíz je vhodné mít odrůdu s většími bobulemi, chutné jsou Titanie, Ben Lohman apod.

Kanadské borůvky – je potřeba vysadit **min. dvě různé odrůdy** pro dobré opylení, chuti a době sklizně. Zde je potřeba důkladná úprava půdy – vyvýšený záhon zaplňte rašelinou, bukovou hrabankou – tedy substrátem s kyselou půdní reakcí, mulčujte dřevoštěpkou nebo borkou.

8. Ostatní

Okrasné stromy a keře doporučuji vybrat a zakoupit při osobní návštěvě v místním zahradnictví.

Trvalky zakupte v zahradnictví, můžete i po internetu, jen sazeničky bývají levnější, neb jsou menší, tak je potřeba s tím počítat a vyhnout se rozčarování.

Bylinky: běžné druhy (máta, meduňka, libeček) doporučuji od známých, šalvěj, rozmarýn apod. ze zahradnictví, pažitka, petrželka, tymián – výsevem ze semínek.

Drobné ovoce i ovocné stromky prodávají **ve velmi pěkné kvalitě i výběru druhů** na internetu – osobně prověřené a spolehlivé firmy s pěkným materiálem:

Prodejstromku.cz – ovocné stromky

Stareodrudy.org – ovocné stromky, staré odrůdy, méně známé věci

Zahradnictvikruh.cz - drobné bobuloviny, velký výběr rybízů, černé maliny, asiminy – vše s katalogem a návodem k pěstování.

Užijte si hodně zábavy při zakládání a údržbě, spokojenosti z dobře vykonané práce, chuťových a vjemových zážitků, a žijte v souladu se obecní jedlou zahradou

Vaše Jitka Mušková